

Sønderborg Kommune
Att.: Skov- og Landskabsingeniør Johanne Burgemann
Anlæg og Infrastruktur
Lille Rådhusgade 7
6400 Sønderborg

J.nr. 2025-14781 & 2025-100658
Ref. rigeH
Den 27. maj 2026

Afgørelse vedr. sidste etape af en kystnær vandrerute rundt om Nybøl Nor inden for strandbeskyttelseslinjen

Ansøgning

I har den 8. december 2022 søgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 15 til etablering af sidste etape af en kystnær vandrerute rundt om Nybøl Nor inden for strandbeskyttelseslinjen på ejendommene matr.nr. 151 og 61 Adsbøl, Gråsten-Adsbøl ejerlav samt matr.nr. 148, 147, 40 og 609 Gråsten Gods, Gråsten-Adsbøl ejerlav i Sønderborg Kommune.

Den 28. februar 2024 indsendte I rettelse til ansøgningen i forhold til hvilke matrikler, stien skal etableres på.

Den 17. september 2025 indsendte I en separat ansøgning vedr. informationstavler dækkende hele Nybøl Nor stien. Da ansøgningen blev sendt særskilt, blev den journaliseret under sit eget sagsnr., 2025-100658, men ansøgningen er medtaget i nærværende afgørelse.

Dispensation

Kystdirektoratet giver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 15, til etablering af sidste etape af en kystnær vandrerute rundt om Nybøl Nor, jf. beskrivelserne i nærværende afgørelse, på ejendommene matr.nr. 151 og 61 Adsbøl, Gråsten-Adsbøl ejerlav samt matr.nr. 148, 147, 40 og 609 Gråsten Gods, Gråsten-Adsbøl ejerlav i Sønderborg Kommune.

Dispensationen gælder kun strandbeskyttelseslinjen. I skal selv undersøge, om jeres projekt kræver tilladelse efter anden lovgivning.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

I kan læse mere om lovgrundlaget for afgørelsen i bilag 1.

Afgørelsen kan påklages

Afgørelsen kan påklages inden for fire uger.

I må ikke udnytte dispensationen før klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen, er dispensationen ikke gældende før klagesagen er færdigbehandlet. I vil få direkte besked fra

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

Kystdirektoratet med oplysninger om, hvordan I skal forholde jer, hvis der bliver klaget over afgørelsen.

I kan se en klagevejledning i bilag 2.

Redegørelse for sagen

Fig. 1. Ortofoto 2025. Det orange prikkede område markerer det strandbeskyttede areal. De umatrikulerede arealer ud til kysten samt stranden er dog også omfattet af bestemmelserne om strandbeskyttelse. De røde og orange streger markerer de vejledende matrikelskel.

Fig. 2. Kort indsendt af Sønderborg Kommune den 28. februar 2024, som viser det ønskede stiforløb med en fed gul streg.

Samlet omfang af ansøgning

Ansøgningens samlede omfang indbefatter et ca. 2,5 km langt stiforløb med varierende belægning, 4 små broer, 8 terræntrapper, 1 informationstavle og rutemarkører for hver ca. 400 m inkl. markører ved alle kryds (hertil kommer yderligere 1 bro og 2 informationstavler uden for selve projektområdet for det ca. 2,5 km lange stiforløb).

Ansøgningen overordnet

I henhold til ansøgning den 8. december 2022 og rettelse af stiforløbet den 28. februar 2024, ønskes der anlæggelse af en kystnær natursti fra Adsbøl by i nord til skovområdet syd for Gråsten Teglværk i syd. Der er tale om et ca. 2,5 km langt stiforløb, som udgør sidste etape af en kystnær vandrerute rundt om Nybøl Nor. Etableringen af vandrestien er en del af 'Stihandlingsplan 2018-2022' udarbejdet af Sønderborg Kommune, en overordnet kommunal planlægning, hvor nye stier anlægges for at styrke friluftslivet i videst muligt omfang.

Stien ønskes udskilt i matriklen i henhold til lov om offentlige veje § 60, og sammen med ansøgningen fremgik tillige følgende forespørgsel: *"Der er i forhandlingerne om afgivelse af jord til stien opstået mulighed for at kommunen erhverver det meste af matr. nr 61 Adsbøl, Gråsten-Adsbøl til afgræsning/naturformål. Dog skal beboelsen og haven forblive den nuværende ejers ejendom. Der er vedhæftet en simpel skitse til denne mail. Sønderborg Kommune hører gerne om det giver mening at arbejde videre med denne løsning set i relation til den nødvendige skelsætning. Der vil i så fald blive sendt en særskilt ansøgning på dette forhold"*. Den 8. maj 2026 bekræftede I telefonisk, at hverken den generelle udskillelse af stien i matriklen eller ændringen af skelsætning vedr. matr.nr. 61 længere er aktuelle pga. udviklingen i sagen, jf. næste afsnit om 'de berørte lodsejere'.

De berørte lodsejere

Fra indgivelsen af ansøgningen den 8. december 2022 var der usikkerhed om, der kunne indgås frivillige aftaler med de fire private lodsejere, som er berørte af projektet. De to sidste matrikler er ikke relevante i den sammenhæng af følgende årsager:

- I ejer selv som kommune matr.nr. 151, hvor I den 3. november 2025 meddeler Kystdirektoratet, at *"arealet anvendes af den lokale borgerforening til afholdelse af arrangementer som fejring af Skt. Hans. [...] Den lokale borgerforening får arealet med langt græs slået når arealet skal bruges til den årlige Skt. Hans fejring"*.
- Naturstyrelsen ejer matr.nr. 609, hvor I den 3. november 2025 meddeler Kystdirektoratet, at *"kommunen har et godt samarbejde med Naturstyrelsen Sønderjylland, bl.a. I forhold til en stor del af kommunens vandreruter, der på strækninger går gennem Naturstyrelsens arealer [...] Der er ikke kutyme at lave skriftlige aftaler mellem Naturstyrelsen Sønderjylland og Sønderborg Kommune når kommunen etablerer vandrestier på Naturstyrelsens arealer. Naturstyrelsen har gavn af at kommunen etablerer stierne og også sørger for vedligeholdelsen efterfølgende [...] Desuden er den strækning, der skal nyanlægges gennem deres skov Nederstjernen, matrikel 609 Gråsten Gods, Gråsten-Adsbøl ejerlav, afsat i fællesskab med afsætningspæle"*.

Den 1. juli 2025 meddeler I, at det nu er lykkedes at indgå frivillige aftaler med alle fire private lodsejere på strækningen til etablering af stien, hvor der i samme ombæring blev vedlagt en protokol over indgåede aftaler med alle fire lodsejere. Ansøgningen forudsætter derfor ikke længere skelforhold, hvilket I bekræftede på mail den 3. november 2025 med følgende ordlyd: *"Ja det er korrekt. Der skal ikke ændres på skel i stiprojektet. Det er lykkedes at indgå frivillige aftaler med alle lodsejerne på ekspropriationslignende vilkår om en tinglyst ret til at færdes på deres arealer og anlægge en offentlig sti uden at kommunen køber de arealer, der skal anvendes til sti. Derfor ikke behov for skelændringer"*.

Ruteføring og allerede eksisterende stier

Den 28. februar 2024 modtager Kystdirektoratet mail fra jer, hvori I meddeler: *"Efter længere tids planlægning er ruteforløbet af vandrestien Nybøl Nor stien mellem Adsbøl og Gråsten i Sønderborg Kommune nu på plads. Vandrestien ønskes etableret på matriklerne 151 og 61 Adsbøl, Gråsten – Adsbøl ejerlav samt matriklerne 148, 147, 40 og 609 Gråsten Gods, Gråsten-Adsbøl ejerlav."*

Ruteføringen på alle matriklerne ligger indenfor strandbeskyttelseslinjen". Det medsendte kort over ruteføringen fremgår af fig. 2 på side 2.

Kystdirektoratet spurgte den 12. maj 2026 om i hvor stort et omfang, at der inddrages allerede eksisterende stier til stiforløbet på de ca. 2½ km, hvortil I den 18. maj 2026 har svaret følgende:

"På den nye, kommende sti-strækning mellem Østerbakken i Adsbøl og skoven Nederstjernen i Gråsten ønskes der etableret en helt ny sti på ca. 2 km da der ikke er stier i forvejen i området. På arealerne er der marker, kyst, teglværk med en beplantning af fredskov langs kysten og skoven Nederstjernen. Den nye sti tilsluttes vejen Østerbakken i Adsbøl og den eksisterende skovsti ca. 360 meter inde i statsskoven Nederstjernen.

Af de ca. 360 meter ny sti i skoven Nederstjernen ønskes ca. 270 meter af den nye sti placeret på et gammelt kørespor, der ikke længere er i drift nu hvor skoven har fået status som urørt skov.

På teglværkets matrikel 40 krydser stien et gammelt teglværksskørespor (se sort prik på vedhæftede kort) [vedlagt nærværende afgørelse som bilag A]. Teglværkssporet fører ud til den gamle kaj i Nybøl Nor, hvor de færdige teglvarer fra teglværket før i tiden blev lodset på skibe og sejlet ud i verden.

I skoven Nederstjernen slutter den nye, kommende sti sig til den eksisterende skovsti (grusvej/grussti, ca. 0,5 km), se brun linje på kortet (den grønne linje på kortet viser eksisterende vandreruter i området). Den eksisterende sti i skoven Nederstjernen (brun linje) vil blive lettere renoveret og der ønskes at etablere en trappe, hvor den nuværende sti går på en meget stejl skrænt".

Kystdirektoratet spurgte den 28. oktober 2025 særligt ind til stiforløbet på matr.nr. 151. I forhold til det oprindelige stiforløb blev den i processen ændret, således den ikke længere følger allerede eksisterende vej på matr.nr. 7000c uden for strandbeskyttelseslinjen, men i stedet midt ind over matr.nr. 151 og dermed på strandbeskyttet areal. I svarede følgende den 3. november 2025:

"Matrikel nr. 151 ejes af Sønderborg Kommune. Arealet anvendes af den lokale borgerforening til afholdelse af arrangementer som fejring af Skt. Hans. Den lilla linje er den nuværende ønskede ruteføring af stien (jf. nedenstående fig. 3), hvor den går langs kanten af græsplænen/græsarealet og grænser op til naturområdet. Den lokale borgerforening får arealet med langt græs slået når arealet skal bruges til den årlige Skt. Hans fejring.

Nybøl Nor stien er en vandrerute med fokus på naturoplevelser, kulturoplevelser og lign. Det er særdeles ønskeligt at ruten går så lidt som muligt på landeveje, særligt når der ikke er etableret fortov på en del af strækningen. Desuden tages generelt størst muligt hensyn til naboerne til stier. Parcelhuskvarterer er ikke attraktivt at gå igennem når man er på vandretur, men det er naturlignende arealer til gengæld. Fortovet langs Kirkebakken går på samme side af vejen som de private hække så her vil naboerne få stien helt tæt på hvilket ikke er førsteprioritet når stien kan lægges ned på kommunens græsareal. Ved at lade græsarealet indgå i stiprojektet sender kommunen også et signal om at kommunen også lægger jord til stien, at det ikke kun er de private lodsejere og Naturstyrelsen der skal afgive jord. Kommunen er lidt på lige fod med dem, lighedsprincippet.

Den grønne linje på kortet (jf. nedenstående fig. 3) er der hvor den eksisterende del af Nybøl Nor stien ender ved Østerbakken. Når stien fortsætter ad den lilla linje, kommer der bedst mulig sammenhæng med den eksisterende rute, de gående skal gå kortes muligt på landevej uden anlagt fortov, hvilket forbedrer trafikikkerheden, og oplevelsen for de gående bliver bedst muligt".

Fig. 3. Oversigtskort indsendt af Sønderborg Kommune, der lilla linje markerer det ønskede stiforløb hen over matr.nr. 151. Den gule linje markerer det øvrige ønskede stiforløb, og den grønne linje markerer det allerede eksisterende stiforløb.

Fig. 4. Billede indsendt af Sønderborg Kommune, der med to røde streger marker, hvor det ønskede stiforløb slutter på den østlige del af matr.nr. 151.

Udformning og belægning

Af ansøgningen den 8. december 2022 fremgår, at ”stien anlægges som en grussti i en bredde af 1,5 meter. Hertil kommer græsrabatter i begge sider [...] Anlægget placeres og udføres under hensyntagen til den omgivende natur og følger den eksisterende topografi”. Den medsendte protokol over indgåede aftaler med lodsejerne, jf. ovenstående, dokumenterer, at lodsejerne afgiver et areal på 4 meters bredde.

Under telefonisk samtale den 8. maj 2026 oplyste I, at ja, den oprindelige ansøgnings ønske var, at hele strækningen skulle være en grussti, men at det nu kun gjorde sig gældende nogle få steder på strækningen. Samme dag fremsendte I oversigt over, hvor hvilke del-strækninger, der fortsat var tale om, samt beskrivelse af baggrunden herfor, se nedenstående:

”Jeg har lavet et kort med markeringer af de strækninger, hvor der er behov for at forstærke stien med grus, se vedhæftede fil (se fig. 5 på næste side). Strækningerne er i alt ca. 485 meter. Jordbundstypen er meget leret i området (stien går bl.a. på Gråsten Teglværks matrikel, hvor der stadig graves ler til teglværket) og flere steder er der lavninger/lavere strækninger/partier, hvor der udfordringer med vand, regnvand, overfladevand og/eller høj grundvandsstand, hvor der er behov for at forstærke naturstien med grus så stien bliver farbar året rundt, også i perioder med nedbør hvor stien ellers kan blive meget mudret. Hvis stien ikke forstærkes på de udsatte strækninger, vil brugerne af stien udvide stien i bredden i forsøget på at komme nogenlunde tørskoet gennem strækningen, hvilket kan give et særdeles og ganske uønsket bredt spor, samt brugerne kan finde på at udlægge paller, overskudsbrædder og hvad de nu lige har ved hånden for at gøre stien fremkommelig, hvilket heller ikke er ønsket. Ved at forstærke stien med grus på de udsatte steder får stien et fast underlag og kan benyttes gennem hele året. I løbet af få år bliver grusstien overgroet med græs og urter og får et grønt udseende. Vedligeholdelsen af grusstien vil primært bestå af græsklipning 5-6 gange i sommerhalvåret, i starten kun rabatterne men efterhånden som græs og urter etablerer sig i gruset vil selve stien blive klippet som græssti. De strækninger af den eksisterende del af Nybøl Nor stien, der er natursti, er anlagt på samme måde med grusbelægning, der over årene er groet til i græs og urter og har fået et naturligt udseende, f.eks. strækningen mellem Østerbakken i Adsbøl og parallelt med Sønderborg Amtsvejen samt strækningen ved Vesterled og Stoffers Teglværk, Vandmøllevvej 4B - Amtsvejen 29, 6400 Sønderborg, Nybøl norvej 10, 6310 Broager mfl. De øvrige strækninger af Nybøl Nor stien mellem Gråsten og Adsbøl etableres ikke med grus da strækninger enten er ufremkommelig med grusudlæggeren (den maskine, der lægger grus ud på stien), strækningen går på stranden eller på eksisterende græsmark højtliggende i terrænet hvor der vurderes ikke at være de store vandproblemer”.

Fig. 5. Oversigtskort indsendt af Sønderborg Kommune, der med lyseblå/turkise streger angiver, hvor der skal etableres grusstier, i alt ca. 485 m, jf. kommunens oplysninger.

Som opfølgning på ovenstående telefoniske samtale den 8. maj 2026 spurgte Kystdirektoratet den 12. maj 2026 ind til hvilken stitype, der ønskes på resten af strækningen, hvortil I den 18. maj 2026 har svaret følgende:

- ”Ca. 315 meter af den ny sti vil gå nede på kysten uden anlæg (matrikel 148, 147 og ca. 70 meter på matrikel 40).
- Matrikel 61: Ca. 325 meter ønskes som græssti i kanten af en græsmark, ca. 80 meter boardwalk og ca. 70 meter på eksisterende kørespor til markdrift (over vandløb og gennem område med rørskov).
- Matrikel 154: Ønske ca. 130 m. græssti eller grussti hvis der kan opnås dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til det. [korrektion: der må være tale om matr.nr. 151, da matr.nr. 154 er en privat parcelhusgrund i Adsbøl by, ca. 600 m længere nordpå end matr.nr. 151]
- Matrikel 40 + lidt af matr. 609: ca. 665 meter trampesti på jordvold i fredskov”.

Skiltning

Af ansøgningen den 8. december 2022 fremgår, at ”skiltning består af egepæle påmonteret vejvisningskilte, se vedlagte foto (se nedenstående fig. 6). Skilteplan er vedhæftet ansøgningen”.

Fig. 6. Indsendt eksempel på skiltning.

Den nævnte skilteplan fra den 8. december 2022 blev på baggrund jeres mail den 28. februar 2024 om ændret ruteføring gjort uaktuel. Dette foreholdt Kystdirektoratet jer, hvortil I den 3. november 2025 svarede, at ”hele ruten skal skiltes med rutemarkering, der består af kantsavede egepæle, ca. 10x10 cm. og tilhørende piktogrammer, så skiltningen lever op til kravene i Danmarks Naturstier, se vedlagte fil ’Kvalitetsstandarder’”. Af den vedlagte fil fremgår følgende tre krav under afsnittet ”Ruten i naturen skal være velafmærket, dvs. minimum som følgende:

- Rutemarkør ved alle kryds, uanset ruten fortsætter ligeud
- Bekræftelsesmarkør for hver ca. 400 meter
- Oversigtskort på centrale lokationer, f.eks. et facilitetsområde”.

Informationstavler

Den 17. september 2025 indsendte I en separat ansøgning vedr. informationstavler dækkende hele Nybøl Nor stien. Som nævnt indledningsvist er ansøgningen medtaget i nærværende afgørelse. Under telefonisk samtale den 8. maj 2026 præciserede I, at ansøgningens ord om ”opsætning af 3 informationstavler til vandreruten Nybøl Nor stien på 4 lokaliteter” skal forstås således, at der er tale om 4 lokaliteter, hvoraf de tre er inden for strandbeskyttelseslinjen. Informationsskiltet helt inden i Egersund by er den fjerde lokalitet, og som ikke er omfattet af strandbeskyttelse, jf. fig. 7 på næste side. Informationsskiltet syd for skoven Nederstjernen inden for strandbeskyttelseslinjen er uden for det ansøgte stiforløb, ca. 250 m syd herfor, men indgår i det samlede stiforløb omkring Nybøl Nor.

Typen af informationstavle fremgår af fig. 8 på næste side. Delkort over de tre lokaliteter inden for strandbeskyttelseslinjen og den præcise placering af informationstavlerne fremgår af vedlagte bilag B, side 6-8.

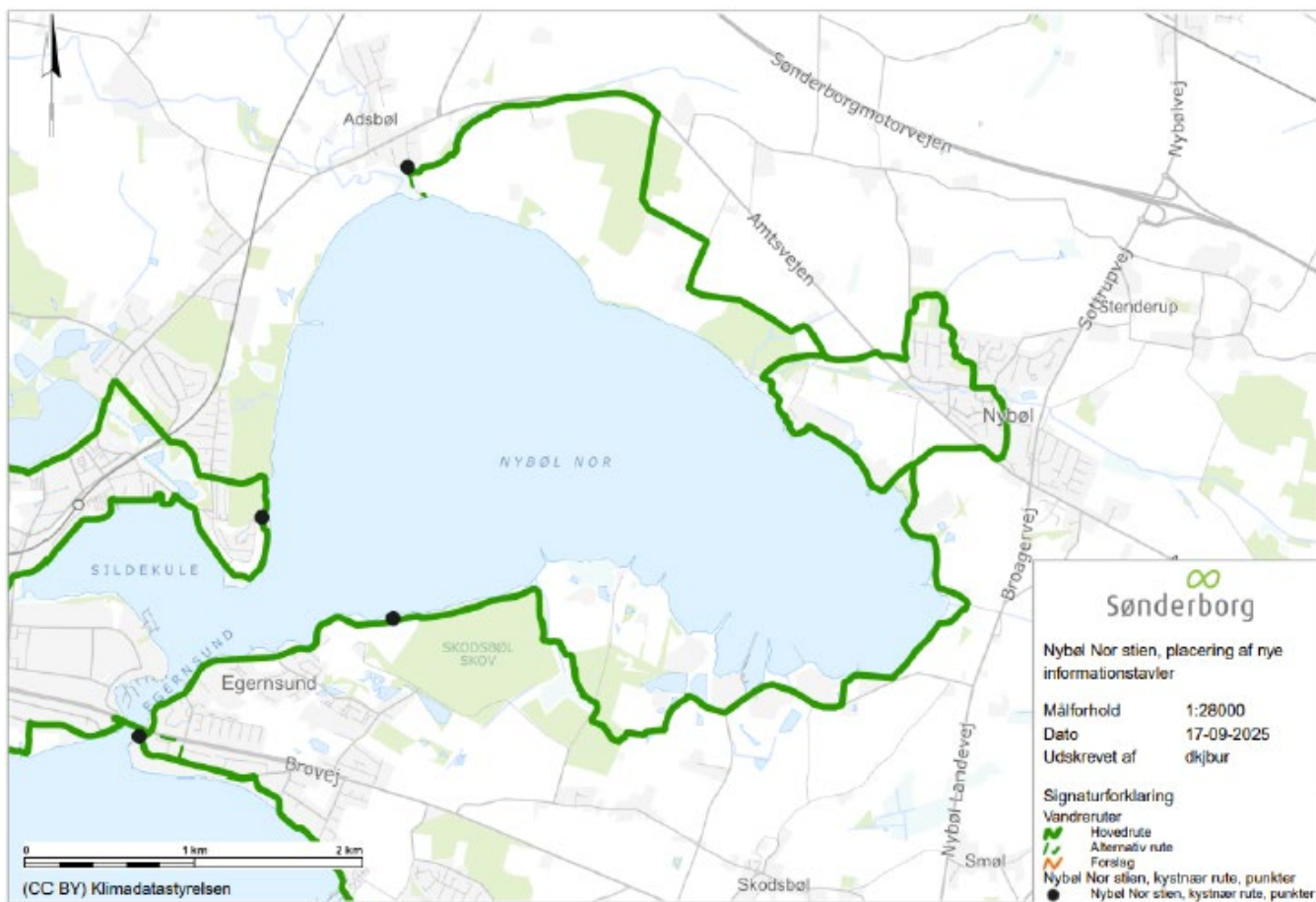

Fig. 7. Oversigtskort indsendt af Sønderborg Kommune, som viser de ønskede placeringer af fire nye informationstavler langs hele stien, hvor den sydligste ligger uden for strandbeskyttelseslinjen, de tre øvrige ligger inden for.

Fig. 8. Modelfotos indsendt af Sønderborg Kommune, som viser den ønskede informationstavle-type til stien. Modelfotos er fra Sønderborg Kommunes vandrerute Gendarmstien og Nybøl Nor stien ved Nybølørvej ved Skodsødal.

Broer og trapper

Den 13. februar 2025 indsendte I et tillæg til ansøgningen, jf. vedlagte bilag C, hvori der ansøges om etablering af 5 små broer og 8 terræntrapper pga. terrænforhold, grøfter, lavninger og vandløb, jf. nedenstående fig. 9.

Fig. 9. Kort over de otte lokaliteter, hvor de 5 små broer og 8 terræntrapper skal etableres. Lokalitet otte er den øverste blå prik, men ellers følger de numerisk herefter nedad, jf. de blå prikker.

Lokalitet 1-5

På matrikel 40 Gråsten Gods, Gråsten-Adsbøl ejerlav er der behov for etablering af 4 broer over grøfter, lavninger og et enkelt vandløb samt 6 trapper på skråninger. Se terrænforhold i vedlagte bilag C, s. 3-5.

Lokalitet 6-7

På matrikel 609 Gråsten Gods, Gråsten-Adsbøl ejerlav er der behov for etablering af 1 bro over en grøft i den nordlige del og 1 terræntrappe på en skråning i den sydligere del. På skrånningen er der i dag sat et reb-hegn op da der på strækningen i dag er en vandresti. Skråningen er svær at passere, også med reb-hegnet, så rebhegnet ønskes erstattet med en terræntrappe. Se terrænforhold i vedlagte bilag C, s. 6-7.

Lokalitet 8

På matrikel nr. 61 Adsbøl, Gråsten-Adsbøl ejerlav er der behov for 1 terræntrappe på skrånningen for at komme fra et lavtliggende område og op på marken. Terræntrappen bliver etableret som et par trin de

steder, hvor skråningen er stejlest. Hvor skråningen kan passeres ude trin etableres stien som trampesti, evt. lettere forstærket med grus, hvis der kommer problemer med mudder. Se terrænforhold i vedlagte bilag C, s. 8.

Ansøgningstillægget viser billeder af de enkelte lokaliteter, hvor der skal etableres bro og/eller trappe. De mindre broer ønskes etableret i en bredde af 1,2 m og uden gelænder da grøfter og lavninger er relativt små.

I ansøgningstillægget fremgår modelfotos af trapper og broer på vandreruten Gendarmstien i Sønderborg Kommune, jf. vedlagte bilag C, s. 9, som foreslås anvendt i projektet her, se nedenstående fig. 10. Broerne bygges i træmaterialer og med gummimåtte på dækket til skridsikring for de gående. Trapperne bygges som terræntrapper i ca. 0,9 meters bredde. Jf. præciserende mailsvar den 18. maj 2026 er alle broer, på nær broen placeret på lokalitet 4, "[...] over lavninger, der kun er vandførende i våde perioder og hvor risikoen for sikkerhedsmæssige uheld er lav".

Fig. 10. Modelfotos af trapper og broer på vandreruten Gendarmstien i Sønderborg Kommune.

Særligt ift. broen på lokalitet 4

Broen over vandløbet på matrikel nr. 40 Gråsten Gods, Gråsten-Adsbøl ejerlav etableres i samme type, dog med gelænder da vandløbet er vandførende. I mailsvar den 18. maj 2026 præciserer I, at "vandløbet er vandførende hele året og der er risiko for at man kan falde i og komme til skade. Adgangen til broen er via 2 skråninger da stien primært forløber på en jordvold på strækningen. Lokaliteten er i fredskov".

Særligt ift. broen på lokalitet 7

I mailsvar den 18. maj 2026 skriver I, at trappen på lokalitet 7 "ønskes anlagt på den eksisterende kyststi i skoven Nederstjernen (brun linje på kortet) [vedlagt nærværende afgørelse som bilag A], hvor der er en meget stejl skråning, der kun kan passeres med besvær i tørre perioder. Der er ingen alternative stier i området". Broen ligger dermed uden for det ansøgte stiforløb, ca. 250 m syd herfor, men indgår i det samlede stiforløb omkring Nybøl Nor.

Krydsning af fredet areal og fredskov

Stien går gennem et fredet areal på matr.nr. 61, som vedrører Adsbøl Kirke. ”Fredningen har følgende omfang: Arealerne må ikke bebygges eller beplantes med udsigtsødelæggende beplantning ligesom der heller ikke på arealerne må anbringes transformatorstationer, telefon og telegrafmaster, benzinstandere og lignende eller opsættes skure, udsalgssteder, boder, garager, hønsehuse, vogne til beboelse eller opbevaring af redskaber eller lignende skønhedsforstyrrende genstande, eller iøvrigt anbringes eller foretages noget, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsigten til eller fra kirken”.

Stien går også gennem fredskov på matr.nr. 609 og 40. På matr.nr. 609 gælder det hele stiforløbet, hvor det kun gælder stiforløbet på den sydlige halvdel af matr.nr. 40.

Nærliggende § 3-natur & bilag IV-arter

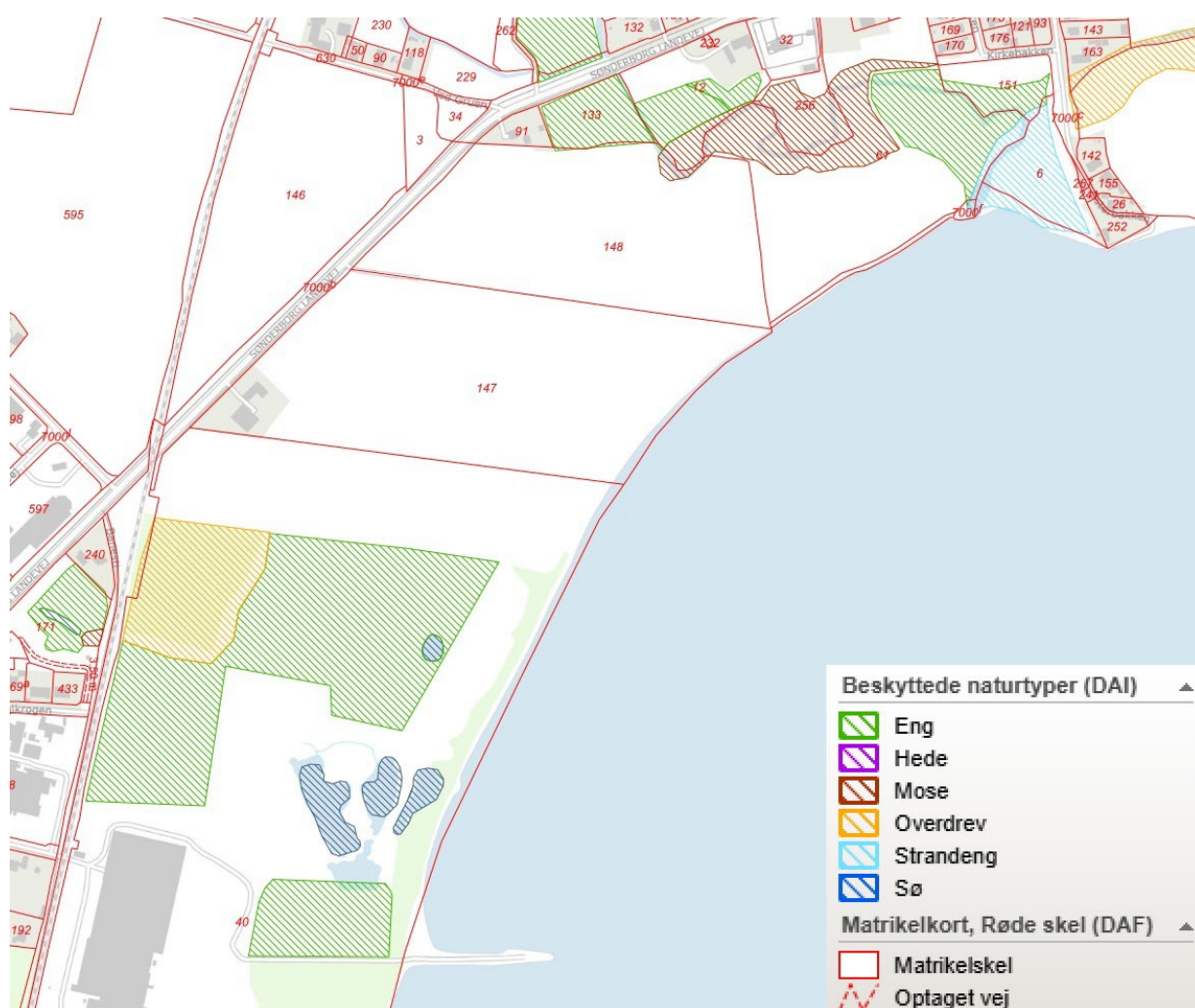

Fig. 11. Kort over § 3-natur i området. Signaturforklaring fremgår af figuren.

Den 12. maj 2026 blev I adspurgt om, hvordan I som kommune, som § 3-myndighed, forholder jer til spillet mellem § 3-områderne lige omkring stiforløbet og bilag IV-arterne i området mere generelt, og det at der kommer et stiforløb tæt herpå. Spørgsmålet blev videresendt til jeres naturafdeling, hvor I den 21. maj 2026 formidlede deres svar til Kystdirektoratet. I svaret stod følgende:

"I forhold til punkt 5 i spørgsmålet har kommunens naturmyndighed været involveret i at stien ikke blev ført igennem beskyttet natur, hvor den ville medføre udtag af § 3 natur og også potentielt ville bevirke forstyrrelser af fuglelivet i rørsumpen (§ 3 eng og strandeng). Det forløb stien har fået vurderer vi er acceptabel i forhold til natur inkl. potentiel fare for uhensigtsmæssig forstyrrelse af dyrelivet – også de steder hvor stien ligger tæt på beskyttet natur.

Flagermus, odder og vandsalamander vurderer vi ikke vil blive forstyrret – flagermus og vandsalamander lader sig ikke forstyrre af menneskelig aktivitet, så længe der ikke er lys- eller lydscener, hvilket stianlægget ikke forventes af medføre, og odder, fordi den mest er nataktiv.

Rastende fugle i Noret vil måske blive lidt forstyrret indtil de vender sig til at der kan være aktivitet på stien, men det vurderer vi ikke for en væsentlig forstyrrelse, fordi Noret er ret stor og fugle stadig vil have mulighed for at reste uforstyrret".

Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse

I behandlingen af en ansøgning om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen skal Kystdirektoratet vurdere, om det ansøgte kan påvirke Natura 2000-områder eller dyre- og plantearter på habitatdirektivets bilag IV. Læs evt. mere herom i bilag 1.

Natura 2000

Det nærmeste Natura 2000-område er nr. 197 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als, som ligger ca. 100 m mod syd og ca. 25 m mod øst for den planlagte sti. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 173 og fuglebeskyttelsesområde nr. 64. Projektet gennemføres dermed uden for Natura 2000-området.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses i bilag 3.

Det er Kystdirektoratets vurdering, at det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, ikke kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Ved vurderingen er der særligt lagt vægt på, at projektet på intet tidspunkt bevæger sig ind i Natura 2000-området, og at af de ca. 2,5 km stiforløb vil kun ca. 485 m være med grus-belægning (jf. s. 6) og mere end 1,5 km vil være i form af naturstier, jf. nedenstående opstilling (jf. s. 7):

- Ca. 385 m på kysten uden anlæg (315 m på matr.nr. 148+147 og 70 m på matr.nr. 40)
- Ca. 325 m ønskes som græssti i kanten af en græsmark (matr.nr. 61)
- Ca. 70 m på eksisterende kørespor til markdrift (matr.nr. 61)
- Ca. 130 m græssti (matr.nr. 151)
- Ca. 665 m trampesti på jordvold (matr.nr. 40 + lidt af matr.nr. 609)

Ca. 1.575 m natursti

De øvrige anlæg – 4 små broer, 8 terræntrapper, 1 informationstavle og rutemarkører – vurderes samlet set at være beskedne anlæg, idet de fordeler sig over en samlet strækning på i alt ca. 2,5 km. Den ene yderligere bro og yderligere to informationstavler uden for projektområdet ændrer ikke herpå.

Det ansøgte vil således efter Kystdirektoratets vurdering ikke medføre en væsentlig påvirkning af de naturtyper, levesteder og/eller arter, som området er udpeget for at bevare, og der er derfor ikke behov for en nærmere konsekvensvurdering.

Bilag IV-arter

På baggrund af et generelt kendskab til bilag IV-arters forekomst i Danmark og deres valg af levested samt gennemgang af offentlige databaser, vurderer Kystdirektoratet, at lokaliteten, hvor selve stien skal forløbe, ikke er et potentielt levested for bilag IV-arter.

Kystdirektoratet tilslutter sig kommunens vurdering vedr. samspillet mellem bilag IV-arterne i området mere generelt, og det at der kommer et stiforløb tæt herpå.

Kystdirektoratet vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Begrundelse for afgørelsen

Det ansøgte ligger inden for strandbeskyttelseslinjen og forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Overordnet

Det fremgår af lovbemærkningerne til en ændring af naturbeskyttelsesloven i 1994 ('kystloven'), at det vil være muligt at opnå dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til at etablere mindre foranstaltninger til støtte for friluftslivet og dermed til fremme af turismen. Mindre foranstaltninger er fx toiletbygninger, informationstavler og skilte samt andre beskedne opholdsfaciliteter. Det er en forudsætning for at opnå dispensation, at anlægget placeres og udføres under hensyntagen til den omgivende natur.

Den ansøgte fuldendelse af stien rundt om Nybøl Nor vil være frit tilgængelig for lokalområdets beboere samt besøgende og turister, hvilket vil udbygge de rekreative muligheder for de tilgrænsende byområder. Kystdirektoratet vurderer, at der samlet set er tale om et mindre anlæg, som ikke vil påvirke oplevelsen af kystlandskabet nævneværdigt, se ovenstående afsnit om 'Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse – Natura 2000'. Det indgår i denne vurdering, at anlægget udformes således, det underordner sig det omgivende landskab.

Ruteføring

Der er beskyttet § 3-natur på matr.nr. 151 (eng), på matr.nr. 61 (strandeng+eng+mose), og på matr.nr. 40 (eng+overdrev). Jf. jeres egen tilbagemelding som kommune, har I sikret jer, at stiforløbet ikke går gennem beskyttet § 3-natur noget sted på den ca. 2,5 km lange strækning, om end den nogle steder går meget tæt herpå. På matr.nr. 61 følger stiforløbet fx en i forvejen eksisterende sti, som ligger med hhv. mose og eng klods op ad hver side, men hvor selve stien ikke ligger i § 3-natur.

I har redegjort for det ændrede stiforløb på matr.nr. 151, jf. s. 4-5, således det nu forløbet inden for strandbeskyttelseslinjen samt årsagerne hertil. Kystdirektoratet vurderer, at de fremførte argumenter for det ændrede stiforløb er fagligt relevante, dog ikke argumentet om, at det er med til at sende et signal om, at kommunen også lægger jord til projektet sammen med de private lodsejere og Naturstyrelsen, hvilket alene er et politisk argument.

Udformning, belægning og broer

Vedr. matr.nr. 151 har I anført, at I ønsker en ca. 130 m. græssti hen over matriklen, eller grussti, hvis der kan opnås dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til det, jf. s. 7. Stien figurerer i ansøgningsmaterialet som ca. 130 m af de samlede 485 m samlede grusstier, jf. fig. 5.

Argumentet for grusstierne de pågældende steder er, at ”jordbundstypen er meget leret i området [...] og flere steder er der lavninger/lavere strækninger/partier, hvor der udfordringer med vand, regnvand, overfladevand og/eller høj grundvandsstand”.

Kystdirektoratet vurderer, at topografien og tilgængeligt billedmateriale understøtter jeres argumentation, således der kan etableres en grussti hen over matr.nr. 151 på lige fod med de øvrige angivne steder.

Som det eneste sted er der ansøgt om en bro med gelænder på matr.nr. 40, eller lokalitet nr. 4, jf. vedlagte bilag C. Baggrunden herfor er, at vandløbet på den pågældende lokation er vandførende hele året, og at der derfor er risiko for, at man kan falde i og komme til skade. Alternativet til gelænderet ville være at gøre broen bredere, jf. telefonisk samtale den 8. maj 2026.

Kystdirektoratet ser sædvanligvis bort fra, at bevoksninger måtte skjule ansøgte anlæg, idet der som udgangspunkt er tilladt at fjerne bevoksninger inden for strandbeskyttelseslinjen, men da lokaliteten for broen med gelænder er i fredskov, dvs. der som udgangspunkt skal vedblive at være skov på lokaliteten, vil dette indgå i den konkrete vurdering omkring påvirkningen af kystlandskabet.

Kystdirektoratet vurderer, at det konkrete gelænder i fredskov ikke vil påvirke kystlandskabet nævneværdigt, idet det vil falde ind med det omgivne miljø.

Informationstavler og skiltning

Kystdirektoratet vurderer, at såvel informationstavlerne (den ene som en del af de 2,5 km stiprojekt, og de to andre som en del af det allerede eksisterende stiforløb) som skiltningen ligger inden for, hvad der er sædvanlig praksis for at dispensere til.

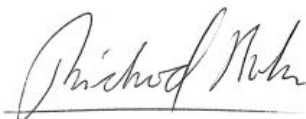
Fredningsbestemmelsen vedr. matr.nr. 61

Kystdirektoratet vurderer, at det ansøgte projekt ikke strider imod fredningsbestemmelsen på matr.nr. 61 vedrørende Adsbøl Kirke, da bestemmelsen grundlæggende omhandler at friholde udsigten til og fra kirken, og anlæggelsen af stien med tilhørende terræntrappe på matriklen ikke gør skade herpå.

Kystdirektoratet har vurderet det ansøgte i forhold til international lovgivning om naturbeskyttelse og konkluderet, at der ikke er hensyn, der taler afgørende imod det ansøgte. Se afsnittet ”Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse”.

Kystdirektoratet giver på denne baggrund dispensation til etablering af sidste etape af den kystnære vandrerute rundt om Nybøl Nor, jf. beskrivelserne i nærværende afgørelse.

Med venlig hilsen

Richard Gehrt Holm
Specialkonsulent
Kystdirektoratet
+45 21 16 80 55
rigeh@kyst.dk

Bilagsliste (fremgår til sidst i afgørelsesdokumentet):

Bilag 1: Lovgrundlag

Bilag 2: Klagevejledning

Bilag 3: Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Bilagsliste (vedlagt afgørelsen som særskilte dokumenter):

Bilag A: Eksisterende stier ifm. sidste etape af Nybøl Nor stien

Bilag B: Ansøgning til informationstavler Nybøl Nor stien

Bilag C: Ansøgning om trapper og broer vedr. Nybøl Nor stien

Afgørelsen er også sendt til:

- Sønderborg Kommune, post@sonderborg.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Sønderborg, [dnoenderborg-sager@dn.dk](mailto:dnsouderborg-sager@dn.dk)
- Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet, Sønderborg, soenderborg@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Sønderborg, soenderborg@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, nbu_jyl@botaniskforening.dk
- Dansk Kano og Kajak Forbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Jægerforbund, sager@jaegerne.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, mail@sgav.dk
- Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig del, sydjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

Afgørelsen offentliggøres desuden på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk.

Bilag 1: Lovgrundlag

Naturbeskyttelsesloven

Af naturbeskyttelseslovens² § 15 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Formålet med bestemmelserne om strandbeskyttelse er at sikre, at arealerne nær kysten bevares så uberørte som muligt. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for strandbeskyttelseslinjen. Der må heller ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

En række ændringer er dog umiddelbart undtaget fra forbuddet. Undtagelserne fremgår af lovens §§ 15a og 15b. Kystdirektoratet har desuden mulighed for at dispensere til visse anlæg, eller hvis der er tale om et særligt tilfælde, jf. lovens § 65b.

Af hensyn til de nationale interesser, der er knyttet til kystområderne, administreres bestemmelserne om strandbeskyttelse meget restriktivt. Der dispenseres desuden kun, når dispensationen vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af strandbeskyttelseslinjen.

Lovgivning om international naturbeskyttelse

Ifølge habitatbekendtgørelsen³ skal Kystdirektoratet, før der gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, vurdere om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Direktoratet vurderer i den forbindelse, om det ansøgte kan påvirke området naturtyper og levesteder samt de arter, som området er udpeget for at bevare. Hvis det ikke kan udelukkes, at det ansøgte kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Kystdirektoratet er desuden forpligtet til at varetage beskyttelseshensyn til en række dyr og planter (arter på habitatdirektivets bilag IV) over alt i landet, det vil sige uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder eller udenfor. Der kan ikke gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de pågældende dyrearter eller ødelægge de pågældende plantearter.

² Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

³ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Bilag 2: Klagevejledning

Kystdirektoratets afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentliggjort på vores hjemmeside, regnes fristen dog altid fra offentliggørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Der klages via Klageportalen, der kan findes på www.naevneneshus.dk, eller alternativt på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges ind med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Betaling foregår via Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

Bilag 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 197, Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als

2.2 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 173		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	
Arter:	Marsvin (1351)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 64		
Fugle:	Edderfugl (T)	Hvinand (T)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

(fra [Natura 2000-planen 2022-27](#))